

KÚRIA

Bfv.II.1473/2014/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. április 29. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt **I. rendű terhelt** és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség és **III. rendű** terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Járásbíróság 29.B.2064/2012/71. számú és a Debreceni Törvényszék 2.Bf.751/2013/8. számú ítéleteit annyiban megváltoztatja, hogy I.rendű és **III. rendű** terheltek halmazati büntetését a Btk.81.§ (4) bekezdésének mellőzésével, a Btk.81.§ (2) és (3) bekezdése alapján kiszabottnak tekinti.

Egyebekben a felülvizsgálati indítvánnyal érintett határozatot nem érinti.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

I n d o k o l á s

A Debreceni Járásbíróság a 2013. október 7. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett 29.B.2064/2012/71. számú ítéletében I.rendű és **III. rendű** terhelteket bűnösnek mondta ki 3 rb. társtettesként elkövetett rablás büntetében (Btk.365.§ (1) bek. b) pont) és 10 rb. társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében (Btk.346.§ (1) bek. a) pont). A terhelteket ezért halmazati büntetésül egyéenként 6 évi börtönbüntetésre és 6 évi közügyektől

eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztésből a büntetés kétharmadának letöltését követően bocsáthatóak feltételes szabadságra.

I.rendű terhelt vonatkozásában a Debreceni Városi Bíróság 1.B.696/2009/24. számú ítéletével kiszabott 1 év 2 hónapi börtönbüntetés, **III. rendű** terhelt vonatkozásában a Debreceni Városi Bíróság 44.B.903/2010/16. számú ítéletével kiszabott 8 hónapi fogházbüntetés végrehajtását elrendelte.

A járásbíróság ítélete ellen az ügyész által mindkét terhelt terhére súlyosításért, továbbá a **III. rendű** terhelt és védője által felmentésért, illetve enyhítésért bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2014. február 17. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott 2.Bf.751/2013/8. számú ítéletében a járásbíróság ítéletét annyiban megváltoztatta, hogy a terheltek cselekményeit 3 rb. társtettesként elkövetett rablás büntettének (Btk.365.§ (1) bek. b) pont) és 2 rb. társtettesként elkövetett okirattal visszaélés vétségének (Btk.346.§ (1) bek. a) pont) minősítette, emellett bűnösnek mondta ki őket további 1 rb. társtettesként elkövetett készpénz-helyettesítő fizetőeszközzel visszaélés vétségében (Btk.393.§ (1) bek. a) pont).

I.rendű terhelt esetében a szabadságvesztés tartamát 7 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltást 8 évre.

III. rendű terheltnél a szabadságvesztés tartamát 9 évre, a közügyektől eltiltást 9 évre súlyosította, egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

I.rendű terhelt tekintetében a törvényszék másodfokú ítélete 2014. február 17. napján jogerőre emelkedett.

A másodfokú ítélet ellen **III. rendű** terhelt és védője által felmentésért, illetve enyhítésért bejelentett fellebbezések alapján harmadfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2014. július 2. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott Bhar.II.297/2014/4. számú

ítéletében a másodfokú ítéletet a fellebbezéssel nem érintett I.rendű és a fellebbezéssel érintett **III. rendű** terheltek tekintetében annyiban megváltoztatta, hogy 2 rb. készpénz-helyettesítő fizetőeszközzel visszaélés vétségéről szóló ítéleti rendelkezést (1978. évi IV. tv. 313/C.§ (7) bek. a) pont) hatályon kívül helyezte és az ezen bűncselekmények miatti eljárást megszüntette. Egyebekben viszont a másodfokú ítéletet helybenhagyta.

A büntetés kiszabása körében a Debreceni Járásbíróság első fokú ítéletében a Btk.81.§-át csak általánosságban említette. A Debreceni Törvényszék másodfokú ítéletében viszont már utalt arra, hogy a terheltek három különböző időpontban elkövetett befejezett személy elleni erőszakos bűncselekményként 3 rb. rablást követtek el, amiért a Btk.81.§ (4) bekezdése szerint a büntetési tétel felső határa nem a felével, hanem a kétszeresére emelkedik, így az 2-től 16 évig terjed, amire tekintettel a kiszabható büntetés középértéke 9 év.

I.rendű terhelte esetében lehetőséget látott a középértéktől eltérve a szabadságvesztést enyhébb tartamban meghatározni, ugyanakkor **III. rendű** terhelte esetében nem észlelt olyan méltányolható körülményt, amely alapján a középértéktől eltérhetett volna.

A harmadfokon eljáró Debreceni Ítéltőtanács a büntetés kiszabását érintően a másodfokú ítéletet helyeslően nem érintette.

Az Alkotmánybíróság a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. tv. 2010. július 23-tól 2013. június 31-áig hatályos 85.§ (4) bekezdésének folyamatban lévő ügyben történő alkalmazása kizárása, a büntető törvénykönyvről szóló 2012. C. tv. 81.§ (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendelése kapcsán meghozott 23/2014. (VII.15.)

AB számú határozatában megállapította, hogy a korábbi Btk.85.§ (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes, megállapította továbbá, hogy a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. tv. (2013. július 1. napjától hatályos Btk.) 81.§ (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt a hatályba lépésére, 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisítette, elrendelte továbbá a korábbi Btk.85.§ (4) bekezdése, valamint a hatályos Btk.81.§ (4) bekezdése alkalmazásával meghozott jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Legfőbb Ügyészség BF.1436/2014. számon az Alkotmánybíróság határozatára figyelemmel a Be.416.§ (1) bekezdés a) pontja alapján I.rendű és **III. rendű** terheltek javára felülvizsgálati indítványt nyújtott be, melyben a jogerős határozatnak a két terhelt tekintetében akkénti megváltoztatását indítványozta, hogy a Kúria büntetésüket a Btk.81.§ (2) és (3) bekezdése alapján kiszabottnak tekintse. Az indítványban kifejtettek szerint az elbíráláskor hatályos Btk.81.§ (2) és (3) bekezdése szerinti tételkeretek között a jogerős határozatban kiszabott büntetések eltúlzottnak nem tekinthetők.

I.rendű terhelt felülvizsgálati eljárásban kirendelt védője a legfőbb ügyész indítványára tett észrevételében kiemelte, hogy a Debreceni Törvényszék másodfokú ítéletében hangsúlyos értékelést nyert a felemelt 9 éves középérték és a másodfokú bíróság ahhoz képest csökkentett mérték meghatározását látta indokoltnak az enyhítő körülményekre figyelemmel. Ezért nem értett egyet az alaptörvényt sértő rendelkezés formális mellőzésével és a terhelt büntetése mértékét a most irányadó 7 éves középértékhez képest is csökkentett tartamban indítványozta meghatározni.

Ugyancsak felülvizsgálati indítvány nyújtott be az ítélet ellen **III. rendű** terhelt védője, aki indítványában kiemelte, hogy a

Debreceni Törvényszék másodfokú ítéletében kifejezetten az Alkotmánybíróság határozatával megsemmisített jogszabály alkalmazásával emelte fel védenca büntetésének mértékét, ezért a kiszabott szabadságvesztés időtartamának az első fokú ítéletben meghatározott mértékre csökkentését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a II.r. terhelt védője felülvizsgálati indítványára tett észrevételében az indítványt részben tartotta alaposnak, saját indítványukkal egyezően a büntetést a Btk.81.§ (2) és (3) bekezdése alapján kiszabandónak látta, annak mértéke megváltoztatását azonban nem tartotta indokoltnak.

... I.r. terhelt védője a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványára tett észrevételében tartalmilag a saját felülvizsgálati indítványában foglaltakat fenntartva, a terhelt büntetésének mérséklését indítványozta.

Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB számú határozatának 3. pontjában elrendelte a korábbi Btk. (1978. évi IV. tv.) - a határozat 1. pontjában alaptörvény-ellenesnek nyilvánított - 85.§ (4) bekezdése, valamint a hatályos Btk. (2012. évi C. tv.) - a határozat 2. pontjában 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisített - 81.§ (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárások felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. (ABtv.) 45.§ (6) bekezdése alapján rendelte el.

Az ABtv. 45.§ (6) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás és szabálysértési eljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott

jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve a intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne.

A Be. - az ABtv. 45.§ (6) bekezdéséhez kapcsolódó - 416.§ (1) bekezdés e) pontja szerint a jogerős határozat ellen felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát rendelte el, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előélethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg.

A legfőbb ügyész - hivatalból folyó kötelezettségének (Be.417.§ (2) bek.) eleget téve - a felülvizsgálati indítványt benyújtotta.

A terhelt a kiszabott szabadságvesztés-büntetést jelenleg is tölti, a büntetés végrehajtása tehát még nem fejeződött be.

A felülvizsgálati eljárás törvényi feltételei megvalósultak.

A Be.423.§ (2) bekezdés 1. mondatának főszabálya szerint a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos, ellenben a 2. monda szabályozásában a 416.§ (1) bekezdés e) - és a jelen ügyben közömbös f) - pontjában meghatározott esetekben az elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

A felülbírálat kapcsán „elbíráláson” általában a megtámadott határozat jogerős meghozatalát értjük. A Be.416.§ (1) bekezdés e) - és a jelen ügyben közömbös f) - pontja esetében mégis a felülvizsgálati indítvány elbírálása értendő.

Ez értelemszerű, mert ellenkező esetben vissza kellene térni az alapügybeli elbíráláskor hatályos jogszabály alkalmazásához, csak hogy az már egészben vagy részben nem létezik. Nem létező jog pedig értelemszerűen nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság annak idején leszögezte: a nullum crimen sine lege és nulla poena sine lege alkotmányos alapelvek, amelyeknek számos büntetőjogi szabály adja meg jogszerű tartalmát. Ilyen szabály a bűncselekmény-fogalomnak a Btk.-ban adott meghatározása, a büntetés és a büntetési rendszer törvényes fogalmai. A bűncselekmény-fogalom ugyanúgy, mint a büntetés fogalma az egyén büntetőjogi felelőssége és felelősségre vonása szempontjából döntő. Az egyén alkotmányos szabadságát, emberi jogait nem csak a büntetőjog különös részének tényállásai és büntetési tétele érintik, hanem alapvetően a büntetőjogi felelősség, a bünteteskiszabás és a büntethetőség összefüggő, zárt rendszere. A büntetőjogi felelősség minden szabályának módosulása alapvetően és közvetlenül érinti az egyéni szabadságot és az egyén alkotmányos helyzetét [11/1992. (III.5.) AB határozat indokolás IV/3. pont].

A büntetőtörvény elején az 1.§-ban megfogalmazott törvényességi elv is ezt juttatja kifejezésre: az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan cselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet - a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények kivételével - törvény az elkövetés idején büntetni rendelt ((1) bekezdés); bűncselekmény elkövetése miatt nem lehet olyan büntetést kiszabni vagy intézkedést alkalmazni, amelyről a törvény az elkövetés - vagy a 2.§ (2) bekezdés alkalmazása esetén az elbírálás - idején nem rendelkezett ((2) bekezdés). Ezért az alapeljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés - Alkotmánybíróság által kimondott - semmisségéből következően a semmissé nyilvánított jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés

félretételével kell a felülvizsgálati határozatot meghozni.

Miután pedig az Alkotmánybíróság nem egy jogszabály (a korábbi Btk.) egészét, hanem egy jogszabály valamely rendelkezését (a korábbi Btk.85.§ (4) bekezdését) semmisítette meg, a felülvizsgálat során a jogszabály fennmaradó részeit kell alkalmazni.

Ez következik abból is, hogy a felülvizsgálati indítványt a legfőbb ügyész kifejezetten abból az egyedüli okból terjesztette elő, miszerint az alapügyben eljáró bíróság a korábbi Btk.85.§ (4) bekezdése alapján hozta meg a határozatát.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a megtámadott határozatot - a feltétlen eljárási szabálysértésektől eltekintve - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül (Be.423.§ (4) bekezdés 1. fordulat).

Ekként a felülvizsgálati indítványhoz kötöttség folytán a Kúria az alapítéletet csakis a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó részében, valamint kizárólag a korábbi Btk.85.§ (4) bekezdésének a megsemmisítése miatt bírálhatja felül. Más rész (pl. bűnösség) és más ok (pl. a büntetőtörvény időbeli hatálya) felülbírálatára a Kúriának nincs törvényes lehetősége.

Ezt meghaladóan azt is le kell szögezni, hogy a Be.416.§ (1) bekezdés e) pontja esetében az ABtv. 45.§ (6) bekezdésére alapított felülvizsgálat elrendelése nem jelenti, hogy a felülvizsgálat szükségképpen a büntetés, illetve az intézkedés csökkentéséhez vagy mellőzéséhez, avagy a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesüléshez vagy annak korlátozásához kell hogy vezessen. Azt jelenti, hogy a felülvizsgálat megteremti ezen következmények lehetőségét (L.: „következne” kitétel a ABtv.45.§

(6) bekezdésében).

A büntetőtörvény időbeli hatálya nem vizsgálható, a Be.423.§ (2) bekezdés 2. mondata szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell eljárni azzal, hogy az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényhely figyelmen kívül marad, és a Be.423.§ (4) bekezdésében előírt felülvizsgálati indítványban meghatározott okhoz kötöttség mellett - leszámítva az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényhelyet - a jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott törvényt kell alkalmazni. Ez az értelmezéssel összhangban a Büntetőeljárás jog, Kommentár a gyakorlat számára című munkában a Be.423.§-ával kapcsolatosan írtakkal.

A Kommentár szerint:

- a felülvizsgálati indítvány „elbírálása” a határozat meghozatalával történik és ezzel véget is ér, ha tehát a felülvizsgálati bíróság a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi a megismételt eljárásban (XVI. Fejezet) - a jogerő feloldása folytán - már alkalmazni kell a büntetőtörvény és a büntetőeljárás törvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezéseket (2. pont), és

- a Be.423.§ (2) bekezdése kivételt is megállapít az általános szabályhoz képest, e szerint a 416.§ (1) bekezdésének e) és f) pontjában meghatározott felülvizsgálati okok esetében a felülvizsgálati indítvány „elbírálásakor”, vagyis a felülvizsgálati bíróság határozatának a meghozatalakor hatályos jogszabályokat kell alkalmazni („ex nunc” szemlélet); ha a megtámadott határozat meghozatalakor a bíróság olyan jogszabályt vagy egyéb normát alkalmazott, amelyet az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek talált és megsemmisített, ezt a jogszabályt már nem lehet

alkalmazni (3. pont).

Mindezeket alapul véve a Kúria megállapította, hogy a jogerős határozat meghozatalakor alkalmazott Btk. rendelkezéseit alapul véve, a Btk.81.§ (4) bekezdésében foglaltak figyelmen kívül hagyásával a terheltekkel szemben alkalmazandó büntetési tételkeret a jogerős határozat meghozatalánál alapul vett 2-től 16 évig terjedő keret helyett, 2-től 12 évig terjedő, így a terheltekkel szemben kiszabható középérték 9 év helyett 7 évre csökken a Btk.81.§ (2) és (3) bekezdésében írtaknak megfelelően.

A büntetés kiszabását érintően az Alkotmánybíróság rámutatott: az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és a generális prevenciót (1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995,571,577). A büntetés kiszabása során figyelembe kell venni a bűnelkövető személyi körülményeit, többek között az elkövető előéletét, a bűnismétlést, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményeket. A büntetőjog az elkövetés tekintetében különös, felelősség fokozó jelentőséget tulajdonít az ismételt elkövetésnek (23/2014. (VII.15.) AB határozat, indokolás [42]).

Ezen büntetés kiszabási elveket is figyelembe véve a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ügyben helyesen megjelölt bűnösségi körülmények mellett a jogerős határozatban a két terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés mértéke a megváltozott büntetési tételkereteken belül sem tekinthető törvénysértően súlyosnak és ekként megváltoztatandónak. A Kúria nyomatékkal hangsúlyozza, hogy terhükre rótt cselekményeiket mindkét terhelt vele szemben kiszabott és végrehajtására próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el, és

rablási cselekményeik elkövetési körülményei, a sértettek további sorsával nagy mértékben közömbös, testi épségüket súlyosan veszélyeztető elkövetési mód (eszméletlen állapotban hátrahagyásuk) a törvény szigorának alkalmazását indokolja. A Kúria ezért kiszabott büntetésük enyhítését a megváltozott büntetési tételkeretek között sem tartotta indokoltnak.

A Kúria ezért a Be.424.§ (1) bekezdés és a Be.420.§ (1) bekezdés alapján tanácsulése eljárva az előterjesztett felülvizsgálati indítványoknak helyt adva a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot a Be.427.§ (2) bekezdésének megfelelően I.rendű és **III. rendű** terheltek tekintetében annyiban megváltoztatta, hogy halmazati büntetésüket a Btk.81.§ (4) bekezdésének mellőzésével a 81.§ (2) és (3) bekezdése alapján kiszabottnak tekintette.

A Kúria egyebekben a megtámadott határozatot - alaptalannak tartva mindkét terhelt védőjének a kiszabott büntetés csökkentését célzó indítványát - nem érintette.

A felülvizsgálati eljárásban a két terhelt kirendelt védője közreműködésével felmerült bűnügyi költséget a Be.429.§ (1) bekezdése értelmében az állam viseli.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418.§-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421.§-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival, azonos tartalommal

*ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó
határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.*

Budapest, 2015. április 29.

<i>Dr. Katona Sándor</i>	<i>Dr. Kiss Sándor</i>	<i>Dr. Feleky István</i>
<i>a tanács elnöke</i>	<i>előadó bíró</i>	<i>bíró</i>